

Prof. dr G. Labuda dokonując zamknięcia obrad stwierdził, że na tego rodzaju sesjach odbywa się jakby plebiscyt nauki polskiej, plebiscyt dotyczący podstawowych zagadnień naszego życia na Ziemiach Zachodnich.

Przewodniczący zebrania prof. dr A. Klafkowski zakończył obrady sesji składając podziękowanie jej organizatorom.

Władysław Tomaszewski

„BITWA POD GRUNWALDEM”

Wystawa w Muzeum Narodowym w Krakowie

Dnia 15 lipca w salach wystawowych Muzeum Narodowego w Krakowie przy ul. Smoleńsk 9 otwarto wystawę „Bitwa pod Grunwaldem”.

Na wstępie zwiedzający mają możliwość zobaczyć oryginalną pieczęć księcia mazowieckiego Konrada, z którego imieniem łączy się sprowadzenie Krzyżaków do Polski, oraz majestatyczne pieczęcie zwycięzców spod Grunwaldu, Jagiełły i Witolda. Wielkich rozmiarów mapa z wrysowanymi datami obrazuje rozrost terytorialny państwa krzyżackiego. Druga mapa przedstawia koncentrację obu armii walczących pod Grunwaldem. Po raz pierwszy pokuszono się o graficzne przedstawienie barwnymi liniami pochodzących poszczególnych chorągwi, począwszy od ich punktów wyjścia, dzięki czemu bardzo plastycznie wypadł obraz udziału w bitwie rycerstwa ziem polskich, ruskich, litewskich, zaciężnych z Czech i Moraw, a także bardzo liczny udział rycerstwa z Zachodu po stronie krzyżackiej. Uwidocznione *itinerarium* króla Jagiełły unaocznia jego osobisty wgląd kolejno w organizację obrony granicy południowej, w zbieranie się chorągwi krakowskich, potem sandomierskich i czerwonoruskich, wreszcie wielkopolskich. Ożywiają mapę barwne figurki ciągnących z taborami wojowników w strojach z początku XV wieku. Dwa boczne ekrany przedstawiają schemat organizacyjny armii Jagiełły i armii krzyżackiej.

Na środku głównej sali, nad którą góruje wielka fotografia Jagiełły z nagrobka na Wawelu, ustawiono osiem dużych ekranów. Na pierwszym widać fotografię pola bitwy wedle stanu dzisiejszego, na pozostałych siedmiu poszczególne fazy bitwy wedle S. Kuczyńskiego. W gablotach umieszczono cenne eksponaty oryginalne. Miecz ze zbiorów Czartoryskich, będący wedle tradycji jednym z dwóch przesłanych przed bitwą przez Krzyżaków. Relikwiarz Henryka von Bode i biblię Ludera, księcia brunszwickiego, zdobyte pod Grunwaldem i ofiarowane przez Jagiełłę; relikwiarz kolegiacie św. Floriana, biblia kapituły katedralnej w Krakowie. Dalej hełmy, topór, miecze, kusze, pawęż i inne szczegóły uzbrojenia pochodzące z czasów bitwy grunwaldzkiej. Uzupełniają te eksponaty stojące luzem cepy bojowe i berdysz piechoty chłopskiej oraz wielki dwuręczny miecz krzyżacki z Malborka. Z wystawionych dyplomów pergaminowych najciekawszy jest akt zwolnienia z niewoli księcia zachodniopomorskiego Kazimierza (8 VI 1412), wiążący się bezpośrednio z bitwą.

Dookoła sali rozstawiono ekrany ciemnego koloru, na których wymalowano dużych rozmiarów postacie rycerstwa i piechoty obu stron walczących (łącznie z taborami i artylerią), przy czym dokładnie oddano szczegóły ówczesnego uzbrojenia i stroju. U sufitu wisi pięć wielkiego rozmiaru chorągwi polskich (ziemi krakowskiej, pogoń, kolumny Jagiellonów, ziemi kaliskiej i ziemi sandomierskiej), oraz pięć chorągwi krzyżackich (dwie w. mistrza, w. marszałka, miasta Braniewa i rycerzy z Nadrenii). Reszta chorągwi krzyżackich i polskich umieszczona jest z objaśnieniami na barwnych ekranikach dookoła sali. Jest to więc komplet chorągwi obu wojsk. Przy ich rekonstrukcji przeprowadzono dokładniejsze studia, zwłaszcza przy chorągwiach polskich. Zerwano z anachronicznym przerysowywaniem godeł z póź-

nego Paprockiego, sięgnięto natomiast po wzory rysunku do ikonografii i sfragistyki z początku XV wieku, barwy zaś wzięto z opisów Długosza „Historii”, kontrolując je danymi z jego „Klejnotów”. Usunięto przy tym sporo omyłek i nieporozumień wynikłych z błędnego dotychczas czytania i rozumienia Długosza.

W drugiej sali góruje obraz Wojciecha Kossaka „Bitwa pod Grunwaldem” (własność dra Cz. Feliksika) oraz doskonała, wielka fotografia Jana Matejki „Bitwy pod Grunwaldem” i dziesięć takich samych fotografii ciekawszych fragmentów tegoż obrazu. Są jeszcze dwa oryginalne szkice Matejki (Jagiello nad zwłokami w. mistrza i głowa konia, studium do „Bitwy”), reprodukcja dioramy „Bitwy” wykonanej w r. 1910 przez Zygmunta Rozwadowskiego oraz dwa najstarsze graficzne wyobrażenia „Bitwy”: w Kronice M. Bielskiego (Kraków 1564) i w „Ogrodzie królewskim” B. Paprockiego (Praga 1599).

Wystawę zorganizował wicedyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie, prof. dr Zbigniew Bocheński, doskonały znawca dawnego uzbrojenia, z współudziałem dra Zdzisława Żygulskiego. Mapy zaprojektował i nadzór naukowy nad rysunkami chorągwi sprawował doc. dr Józef Mitkowski. Wystawa cieszy się dużą frekwencją i trwać będzie do grudnia br., po czym uboższa o eksponaty oryginalne wyruszy w teren jako wystawa objazdowa.

Józef Mitkowski

